

LANDBRUGETS BIVENLIGE MULIGHEDER I 2019

Riv ud og del med en landmand i dit område

Har du landbrugsarealer, eller er du i dialog med landmænd om nye tiltag, så kan du her læse, hvilke muligheder der er for at skabe bedre vilkår for bierne og vildtet i 2019.

AF RUNE HAVGAARD SØRENSEN
Danmarks Biavlerforening
rhs@biavl.dk

Danmarks Biavlerforening har i de senere år påvist, at en af biernes helt store udfordringer er manglen på pollen- og nektarkilder gennem sommeren. Er du landmand, eller samarbejder du med landmænd, så findes der forskellige muligheder for at skabe et bedre fødegrundlag på markerne.

På grund af landbrugets støtteordninger og reglerne for landbrugsdrift må man ikke tilfældigt udså blomster på arealerne, men heldigvis findes der gode ordninger og de justeres løbende for at gøre dem endnu bedre. Ud over muligheden for at etablere blomster, der giver ekstra føde til bierne, er der også mulighed for at skabe bedre levesteder til vilde bier. Det anbefales generelt at kombinere tiltagene, så der skabes god variation.

MFO-arealer

Landmænd, som driver mere end 15 hektar jord, skal udlægge 5% af arealet som "miljøfokusområder" (MFO), der skal være med til at sikre et større naturindhold i landbrugslandet. For biernes vedkommende er det særligt værd at fremhæve muligheden for MFO-blomsterbrak, MFO-bestøverbrak, MFO-lavskov, MFO-efterafgrøder og MFO-bræmmer. Landmanden kan i forbindelse med udarbejdelse af markplaner vælge mellem de forskellige tiltag, der på forskellig vis opfylder MFO-forpligtelserne.

Brakmarker og bræmmer er nævnt som nogle af mulighederne indenfor MFO. Normalt er det obligatorisk at slå brakmarker og bræmmer en gang årligt, da man skal have en landbrugsaktivitet på disse arealer hvert år. Men hvis landmanden etablerer blomsterbrak om foråret, er dette tilstrækkeligt til at sikre en aktivitet på arealet, og dermed behøver han ikke slå arealet. Derved

kan brakmarken levere føde og levesteder til den vilde fauna gennem efterår og vinter.

Fra 2019 gælder et nyt 2-årigt aktivitetskrav på blomsterbrakmarker. Derfor behøver landmanden kun at udføre en jordbehandling og isåning hvert 2. år. Landmanden skal i hele den 2-årige periode sikre, at blandingskriteriet er opfyldt på arealet.

Striber

Selvom jordbrugere modtager landbrugsstøtte til deres markdrift, er det generelt tilladt at etablere vildt- og bivenlige tiltag på op til 10% af omdriftsarealerne (dvs. de dyrkede arealer). Undtaget fra dette er dog arealer med permanent græs og arealer med permanente afgrøder (f.eks. frugttræer, bærbuske, lavskov, elefantgræs og rørgræs), der bliver dyrket på det samme areal i flere år.

Vildt- og bivenlige tiltag er f.eks. vildtstriber bestående af vilde blomster, men også insektvolde og barjordsstriber. Tiltagene kan etableres på alle tider af året og må gerne ligge i flere år, men de må ikke få permanent karakter. Det betyder, at de skal holdes på en måde, så de nemt kan indgå i markdriften igen. Derfor må der ikke vokse træer og buske på de bivenlige striber. Tiltagene på hver enkelt mark må maksimalt udgøre 10% af markens samlede areal og det enkelte tiltag må maksimalt have en bredde på 10 meter. Tiltagene må gerne kombineres, men den samlede bredde må ikke være mere end 10 meter. Er der flere tiltag på samme mark, skal der være en afstand mellem disse på mindst 10 meter.

Tiltagene kan fint anvendes til at skabe mere reelle marker, der passer bedre til nutidens store landbrugsmaskiner. Striberne kan f.eks. placeres i kiler og hjørner, hvor det er besværligt at køre med maskinerne.

BIVENLIGE MFO-ELEMENTER

MFO-blomsterbrak

Som alternativ til de traditionelle brakmarker kan der etableres blomsterbrak, hvor det er tilladt at udså blomsterblanding med frø- og nektarproducerende planter. Frøblandingen skal bestå af mindst to plantearter og skal i jorden senest den 30. april. Frøblandingen må ikke udelukkende bestå af produktionsafgrøder (korn, raps eller majs i ren bestand eller en blanding heraf).

MFO-bestøverbrak

MFO-bestøverbrak er et nyt og interessant element i MFO-ordningen. I denne type brak skal der udsås en frøblanding, som indeholder mindst tre forskellige pollen- og nektarrige plantearter, der er nærmere defineret på en liste i bekendtgørelse om direkte støtte til landbrugere. Listen indeholder bl.a. honningurt, kløver og esparsette. Bestøverbrak er også attraktiv for landmanden, da den vægter højere i opgørelsen af MFO-arealer.

MFO-lavskov

MFO-lavskov kan bl.a. bestå af pil, som tidligt på sæsonen kan være en god pollenkilde for bier. Det er dog en forudsætning, at pileplanterne er hanplanter, da hunplanter ikke danner pollen.

MFO-efterafgrøder

MFO-efterafgrøder skal sikre, at jorden om efteråret er dækket med afgrøder, der har en kvælstofoptagende effekt og som fremmer biodiversiteten. Særlig interessant er muligheden for at anvende honningurt, da denne allerede blomstrer efter seks uger, og dermed i nogle tilfælde kan blomstre i biernes trækperiode. Efterafgrøderne skal etableres i perioden fra den 30. juni til 20. august.

MFO-bræmmer

MFO-bræmmer kan være mellem 1 og 20 meter brede og kan placeres overalt på de dyrkede arealer. Senest 30. april kan der udsås frø- og nektarproducerende planter i bræmmerne, og derved skal de ikke slås det pågældende år. De tidligere frivillige randzoner er fremover erstattet af MFO-bræmmer. MFO-bræmmer er også attraktive for landmanden, da de vægter højere i opgørelsen af MFO-arealer.



EKSEMPLER PÅ VILDT- OG BIVENLIGE TILTAG

Insektvolde

En insektvold er en lille jordvold, som f.eks. er skabt ved at pløje to furer sammen. Det anbefales, at den maksimale højde er 0,5 meter, så volden nemt kan fjernes. Insektvolden kan f.eks. tilsås med flerårige tuegræsser.

Barjordsstriber

Arealer, som holdes 'sorte', dvs. plantefrie hele året, kaldes barjordsstriber. Disse striber må have en bredde på op til 3 meter. Striberne kan give reddepladser for jordboende bier.

Vildtstriber

Vildtstriber er striber i den enkelte mark, der er tilsået eller vedligeholdt med henblik på at gavne vildtet og biodiversiteten. Det kan f.eks. være en stribe tilsået med en vildtblanding eller en stribe med selvsåede/vilde græsmarksplanter.

Yderligere information

Landbrugsstyrelsen har i samarbejde med Danmarks Biavlerforening og andre grønne organisationer lanceret hjemmesiden www.markliv.dk, som giver information og inspiration til jordbrugere, der vil gøre en ekstra indsats for biodiversiteten på deres arealer. På www.bivenlig.dk finder du Danmarks Biavlerforenings anbefalinger til, hvordan du kan gøre en indsats for bierne. Her kan du også hente folderen "Bliv Bivenlig".

Denne artikel er lavet som inspiration til, hvad landmænd bør undersøge nærmere, når de sammen med deres rådgiver udarbejder planer for deres arealer i 2019. Du kan læse mere om mulighederne i "Vejledning om grundbetaling 2019" og "Vejledning om grøn støtte 2019" på Landbrugsstyrelsens hjemmeside (www.lbst.dk). Jordbrugere anbefales altid at kontakte deres landbrugskonsulent for nærmere rådgivning.